

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون مجازات اسلامی در نظم نکته ها

(به انضمام قانون جرایم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸)

تألیف:

یوسف نیازی

(دانشجوی دکتری و مدرس دانشگاه)

یحیی پیری

(عضو بنیاد نخبگان دانشجویی)

انتشارات قانون یار

۱۳۹۴

سرشناسه: نیازی، یوسف، ۱۳۵۰ -
عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور: قانون مجازات اسلامی در نظم نکته‌ها (به انضمام قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸) / تألیف یوسف
نیازی، یحیی پیری.
مشخصات نشر: قانون‌یار، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۵۲ ص: جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۷۰-۸-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: حقوق جزا -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع: دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
شناسه افزوده: پیری، یحیی، ۱۳۷۰ -
رده بندی کنگره: KMH ۱۳۹۴۳۸۰۰ ق ۲ ن ۹ /
رده بندی دیوبی: ۵۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۰۸۱۴

انتشارات قانونی یار

قانون مجازات اسلامی در نظم نکته‌ها

(به انضمام قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸)

تألیف: یوسف نیازی، یحیی پیری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۷۰-۸-۶

مرکز فروش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

مقدمه ناشر

همانطور که در متن و محتوای کتاب حاضر مشاهده می کنید مجموعه و سبک جدیدی تحت عنوان قانون مجازات اسلامی در نظم نکته ها تقدیم داوطلبانی گردیده که قصد شرکت در آزمون های حقوقی را داشته و به قطع و یقین باید گفت که مطالعه این کتاب و این مجموعه چند روز مانده تا آزمون، لازم و ضروریست، چراکه تمامی نکات و تله های تستی که طراحان سوال در آزمون های ادوار گذشته استفاده نموده اند در ذیل هر ماده به نظم کشیده شده و بدین سان نام این کتاب و این مجموعه **در نظم نکته ها** رقم خورده است. لازم به ذکر است سری کتب قوانین در نظم نکته ها که **صاحب این سبک اعضای هیات علمی موسسه و انتشارات قانون یار می باشد** و انحصار نام این مجموعه در دست انتشارات قانون یار است در حال تالیف بوده به زودی تقدیم شما عزیزان خواهد شد. در پایان بر خود لازم می دانم از اساتید و مولفین برجسته این اثر کمال قدردانی و تشکر را داشته و امید است که این مجموعه کتب بدین سبک نو و بدیع مورد توجه داوطلبان و حقوقدانان عزیز کشورمان قرار گیرد. ان شاء الله در آینده ای نه چندان دور با چاپ های بعدی این اثر، سی دی صوتی تدریس و نکته گویی مواد را به همراه این کتاب آماده نموده و در خدمت داوطلبان آزمون های حقوقی قرار خواهیم داد تا بدین سبک آموزشی که مبتکر آن موسسه قانون یار می باشد شاهد پیشرفت روزافزون شما عزیزان در تمام عرصه ها باشیم.

مدیر موسسه و انتشارات قانون یار

بهنام اسدی

پاییز ۱۳۹۴

اهداف موسسه قانون یار

(داوطلبان آزمون های حقوقی حتما بخوانند)

با عنایت به اینکه موسسه قانون یار به اولین هدف خویش در خصوص تالیف کتب آموزشی و کمک آموزشی به صورت کتاب نموداری به همراه دی وی دی صوتی تدریس رسید و مورد توجه تمامی داوطلبان آزمون های حقوقی (مخصوصا آزمون وکالت) قرار گرفت و از طرفی مورد انتقاد دیگر موسسات قرار گرفتیم ، نشان از پیشرفت و موفقیت در این رسته آموزشی می باشد. اما اهداف اصلی موسسه قانون یار به اینجا ختم نمی گردد. در خصوص اهداف بعدی این موسسه باید گفت: از آنجایی که هیات علمی موسسه ما بدین سبک توانست نیاز تمامی دانشجویان و داوطلبان آزمون های حقوقی را از مراجعه به کلاسهای حضوری دیگر موسسات و پرداخت هزینه های گزاف و غیر وجدانی معاف نماید در همین راستا هدف دیگر موسسه قانون یار اخذ مجوز لازم از وزارت علوم و فناوری و تحقیقات جهت برگزاری کلاسهای حضوری با هزینه شهریه عادلانه و منصفانه می باشد که ان شا الله در آینده بتوانیم به همین روال با دریافت هزینه ناچیزی از داوطلب ((بر خلاف شهریه سنگین و غیر اخلاقی دیگر موسسات)) در راستای برگزاری کلاسهای حضوری گام برداریم.

از دیگر اهداف موسسه قانون یار و اعضای هیات علمی آن می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. برنامه ریزی هدفمند و مفید به صورت رایگان برای خریداران کتب و سی دی های صوتی تدریس موسسه قانون یار
۲. تدریس صوتی و نموداری تمامی دروس و کتب رشته حقوق در قالب کتب نموداری و صوتی در آینده نزدیک
۳. تالیف کتب صوتی و تمام نموداری رفع تمامی مشکلات حقوقی و کلا ، قضات و اساتید دانشگاه ها
۴. برگزاری کلاسهای تدریس تصویری در تمامی مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری
۵. برگزاری آزمون های آزمایشی حضوری و اینترنتی در آینده ای نه چندان دور
۶. تالیف کتب صوتی تست های معتبر ادوار گذشته در آزمون های حقوقی
۷. تالیف کتاب صوتی ترمینولوژی حقوق (کاملا ضروری و مهم)
۸. قانون خوانی تمامی قوانین موجود و حاکم در ایران
۹. تدریس صوتی رایگان تمام دروس مهم آزمون
۱۰. ارائه مشاوره تحصیلی رایگان در آینده

کتاب موسسه قانون یار را اول مقایسه، سپس خرید نمایید

((توجه: دی وی دی صوتی تدریس اساتید با کیفیت فوق العاده بالا و به صورت کاملا رایگان عرضه می گردد تا تمامی حقوقدانان بتوانند از امتیازات و بار علمی اساتید موسسه بدون پرداخت هزینه ای اضافی استفاده نمایند.))

این فقط بخشی از فعالیت های موسسه قانون یار می باشد

آینده از آن ماست

(با ارسال عدد ۲۰ به سامانه پیامکی موسسه به شماره ۵۰۰۰۱۰۰۹۰۰۸۰۰ عضو خبرنامه پیامکی موسسه قانون یار شوید))

فهرست مطالب

- کتاب اول- کلیات ((مواد ۱ الی ۲۱۶ قانون مجازات اسلامی))..... ۹
- کتاب دوم- حدود ((مواد ۲۱۷ الی ۲۸۸ قانون مجازات اسلامی))..... ۹۵
- کتاب سوم- قصاص ((مواد ۲۸۹ الی ۴۴۷ قانون مجازات اسلامی))..... ۱۱۵
- کتاب چهارم- دیات ((مواد ۴۴۸ الی ۷۲۸ قانون مجازات اسلامی))..... ۱۵۹
- کتاب پنجم- تعزیرات و مجازات های بازدارنده ((مواد ۴۹۸ الی ۷۲۹ تعزیرات))..... ۲۱۹
- قانون جرائم رایانه ای ((مواد ۱ الی ۵۶ قانون جرائم رایانه ای))..... ۳۲۵

کتاب اول - کلیات

((مواد ۱ الی ۲۱۶ قانون مجازات اسلامی))

بخش اول - مواد عمومی

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- قانون مجازات اسلامی مشتمل بر جرائم و مجازات‌های حدود، قصاص، دیات و تعزیرات، اقدامات تأمینی و تربیتی، شرایط و موانع مسئولیت کیفری و قواعد حاکم بر آنها است.

نکته ۱- مقررات موضوعه مربوط به نهاد حقوقی اقدامات تأمینی و تربیتی طبق قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ به صراحت نسخ شده است.

(آزمون سراسری ۱۳۹۳)

نکته ۲- قاضی در صدور احکام کیفری نمی تواند به عرف استناد کند.

(آزمون وکالت ۱۳۸۴ و آزمون سراسری ۱۳۸۳)

نکته ۳ - کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) در سال ۱۳۷۵ تصویب شده است.

(آزمون وکالت ۱۳۸۱)

نکته ۴ - در سال ۱۳۷۷ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی به تصویب قانونگذار ایران رسیده است.

(آزمون ارشد آزاد ۱۳۸۸)

نکته ۵- آرای دیوان عالی کشور در مقام وحدت رویه قضایی از نوع منابع اصلی حقوق جزا است.

(آزمون وکالت ۱۳۷۲)

نکته ۶ - موضوع طبقه بندی و تفکیک هر یک از عناصر جرایم گوناگون خارج از محدوده مطالعات حقوق جزای عمومی است.

(آزمون سراسری ۱۳۸۹)

نکته ۷ - با توجه به ماده ۱ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ این قانون مشتمل بر مجازات های بازدارنده نمی باشد .

نکته ۸ - سیاست جنایی : یعنی مجموعه تدابیر و شیوه های پیشگیری به منظور اصلاح و تربیت مجرمان .

(آزمون آزاد ۱۳۸۰)

نکته ۹ - گستره قانون مجازات اسلامی در برگیرنده انواع جرایم و مجازات ها و اقدامات تامینی و تربیتی و شرایط و موانع مسئولیت کیفری می باشد .

(آزمون مشاوران ۱۳۸۴)

ماده ۲- هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود.

نکته ۱ - با توجه به اصول حقوق کیفری در خصوص رابطه ی میان «انگیزه» و «قصد مجرمانه» انگیزه از قصد مجرمانه جدا است و به طور کلی از ارکان عنصر معنوی جرم به شمار نمی رود .

(آزمون سراسری ۱۳۹۳)

نکته ۲ - این ماده مهم در مقام تعریف جرم بر آمده و جرم را تعریف کرده است .

نکته ۳ - اصل تفسیر مضیق قوانین جزایی مربوط به اصل قانونی بودن جرم و مجازات ها است .

(آزمون آزاد ۱۳۹۱)

نکته ۴ - از نتایج اصل قانونی بودن جرم و مجازات می توان به تفسیر مضیق قانون کیفری و اصل عطف بما سبق نشدن قوانین کیفری اشاره کرد .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۰)

نکته ۵ - اصل «قبح عقاب بلا بیان» در مقام بیان اصل قانونی بودن جرایم و مجازات ها است و باید گفت این قاعده از مبانی اصل قانونی بودن جرم و مجازات ها در نظام جزایی اسلام است .

(آزمون آزاد ۱۳۹۰)

نکته ۶ - در مذهب شیعه «قیاس» به عنوان یکی از منابع استنباط احکام ، اگر منصوص العه باشد قابل پذیرش است .

(آزمون سراسری ۱۳۸۴)

نکته ۷ - اگر قانون عملی را جرم نداند؛ قاضی باید حکم برائت متهم را صادر کند . (آزمون قضاوت ۱۳۷۷)
نکته ۸ - از لحاظ منابع قانونی در امور جزایی ، وقتی شخص از اقلیت های مذهبی با خانمی که برادر زاده اش بوده ازدواج کرده باشد روابط زناشویی ناشی از این ازدواج به علت آزادی قانونی اقلیت ها در احوال شخصیه جرم نیست . (آزمون سراسری ۱۳۷۵)
نکته ۹ - انتشار قوانین به منظور اجرای قاعده ی قبح عقاب بلا بیان می باشد . (آزمون وکالت ۱۳۸۱)
نکته ۱۰ - قاعده ی «درء» به مبحث تفسیر مضیق قوانین کیفری نزدیک تر است . (آزمون سراسری ۱۳۸۷)
نکته ۱۱ - مبنای قاعده ی تفسیر محدود قوانین جزایی اصل قانونی بودن جرم و مجازات است . (آزمون سراسری ۱۳۸۰)
نکته ۱۲ - در حال حاضر در حقوق ایران قاعده ی تفسیر مضیق در مسایل جزایی مبتنی بر اصول حقوقی مسلم است . (آزمون وکالت ۱۳۸۵)
نکته ۱۳ - مراحل تفسیر قوانین کیفری به ترتیب عبارتند از : احراز نظر مقنن ، تفسیر منطوقی ، تفسیر به نفع متهم . (آزمون سراسری ۱۳۸۲)
نکته ۱۴ - تفسیری که حاکی از کشف منظور ، مقصود و نیت واقعی مقنن باشد . تفسیر منطقی یا توضیحی است . (آزمون سراسری ۱۳۸۶)
نکته ۱۵ - حاکمیت اصل برائت در حال شک بیانگر اصل تفسیر به نفع متهم است . (آزمون سراسری ۱۳۸۳)
نکته ۱۶ - تیره در حال شک از نتایج ، تفسیر مضیق قوانین جزایی است . (آزمون آزاد ۱۳۷۴)

نکته ۱۷ - از لحاظ عنصر مادی ، به عمل کسی که به قصد سرقت به دفعات متعدد ، گندم داخل انبار دیگری را خارج می کند جرم استمرار یافته گفته می شود .

(آزمون وکالت ۱۳۸۱)

نکته ۱۸ - فرق اساسی جرایم مطلق و مقید اینست که «حصول نتیجه» در جرایم مقید بر خلاف جرایم مطلق شرط تحقق جرم است .

(آزمون سراسری ۱۳۷۹)

نکته ۱۹ - با توجه به معیارهای حقوق جنایی اراده آگاهانه ی عمل در ارتکاب عمل مجرمانه ، در تعریف سوء نیت عام آمده است .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۱)

نکته ۲۰ - جرایم قراردادی ، جرایمی هستند که مصالح و ضرورت های اجتماعی قانون گذار را به جرم شناختن آنها وادار کرده است .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۷)

نکته ۲۱ - تقسیمات جرایم به عمدی و غیر عمدی بر مبنای رکن معنوی جرایم انجام می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۹)

نکته ۲۲ - تقسیم جرایم به مستمر و آنی بر مبنای رکن مادی جرایم انجام می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۹)

نکته ۲۳ - در جرم کلاهبرداری سوء نیت عام و سوء نیت خاص به ترتیب عبارتند از :

الف) عمد در توسل به وسایل متقلبانه

ب) قصد بردن مال دیگری

(آزمون قضاوت ۱۳۷۷)

نکته ۲۴ - رکن ماده ی جرم کلاهبرداری مشتمل است بر :

الف) توسل به وسایل متقلبانه

ب) فریب دادن صاحب مال

ج) تحصیل و به دست آوردن سند و مال دیگری

(آزمون قضاوت ۱۳۷۷)

فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان

ماده ۳- قوانین جزائی ایران درباره کلیه اشخاصی که در قلمرو حاکمیت زمینی، دریایی و هوایی جمهوری اسلامی ایران مرتکب جرم شوند اعمال میشود مگر آنکه به موجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ماده ۴- هر گاه قسمتی از جرم یا نتیجه آن در قلمرو حاکمیت ایران واقع شود در حکم جرم واقع شده در جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۵- هر شخص ایرانی یا غیرایرانی که در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرائم زیر یا جرائم مقرر در قوانین خاص گردد، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات میشود و هرگاه رسیدگی به این جرائم در خارج از ایران به صدور حکم محکومیت و اجرای آن منتهی شود، دادگاه ایران در تعیین مجازاتهای تعزیری، میزان محکومیت اجراء شده را محاسبه میکند:

الف- اقدام علیه نظام، امنیت داخلی یا خارجی، تمامیت ارضی یا استقلال جمهوری اسلامی ایران

ب- جعل مهر، امضاء، حکم، فرمان یا دست خط مقام رهبری یا استفاده از آن

پ- جعل مهر، امضاء، حکم، فرمان یا دستخط رسمی رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه، رئیس نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس مجلس خبرگان، رئیس دیوانعالی کشور، دادستان کل کشور، اعضای شورای نگهبان، رئیس و اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، وزرا یا معاونان رئیس جمهور یا استفاده از آنها

ت- جعل آراء مراجع قضائی یا اجرائیه های صادره از این مراجع یا سایر مراجع قانونی و یا استفاده از آنها

ث- جعل اسکناس رایج یا اسناد تعهدآور بانکی ایران و همچنین جعل اسناد خزانه و اوراق مشارکت صادرشده یا تضمین شده از طرف دولت یا تهیه یا ترویج سکه قلب در مورد مسکوکات رایج داخل.

ماده ۶- به جرائم مستخدمان دولت اعم از ایرانی یا غیرایرانی که در رابطه با شغل و وظیفه خود در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب شده اند و به جرائم مأموران سیاسی و کنسولی و دیگر

وابستگان دولت ایران که از مصونیت سیاسی برخوردارند طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران رسیدگی میشود.

ماده ۷- علاوه بر موارد مذکور در مواد فوق هر یک از اتباع ایران در خارج از کشور مرتکب جرمی شود، در صورتی که در ایران یافت و یا به ایران اعاده گردد، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات میشود مشروط بر اینکه:

الف- رفتار ارتكابی به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران جرم باشد.

ب- در صورتی که جرم ارتكابی از جرائم موجب تعزیر باشد، متهم در محل وقوع جرم محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجراء نشده باشد.

پ- طبق قوانین ایران موجبی برای منع یا موقوفی تعقیب یا موقوفی اجرای مجازات یا سقوط آن نباشد.

نکته ۱- چنانچه یکی از اتباع ایرانی که در خارج از قلمرو حاکمیت جمهوری اسلامی ایران مرتکب جرمی شده است در ایران دستگیر شود، در دادگاهی که در حوزه آن دستگیر شده است محاکمه می شود.

(آزمون دکتری ۱۳۹۲)

ماده ۸- هرگاه شخص غیرایرانی در خارج از ایران علیه شخصی ایرانی یا علیه کشور ایران مرتکب جرمی به جز جرائم مذکور در مواد قبل شود و در ایران یافت و یا به ایران اعاده گردد، طبق قوانین جزائی جمهوری اسلامی ایران به جرم او رسیدگی میشود، مشروط بر اینکه:

الف- متهم در جرائم موجب تعزیر در محل وقوع جرم، محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجراء نشده باشد.

ب- رفتار ارتكابی در جرائم موجب تعزیر به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران و قانون محل وقوع، جرم باشد.

ماده ۹- مرتکب جرائمی که به موجب قانون خاص یا عهدنامه‌ها و مقررات بین‌المللی در هر کشوری یافت شود در همان کشور محاکمه می‌شود، اگر در ایران یافت شود طبق قوانین جزائی جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می‌گردد.

<p>نکته ۱- اگر مامور سیاسی بیگانه در ایران مرتکب جرم شود ، به دلیل مصونیت سیاسی از تعقیب و مجازات معاف است .</p> <p>(آزمون آزاد ۱۳۸۷)</p>
<p>نکته ۲- تعقیب و محاکمه ی یک تبعه خارجی جاعل اسکناس رایج ایران در خارج از قلمرو حاکمیت ایران با اصل صلاحیت واقعی ، توجیه پذیر است .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۸۰)</p>
<p>نکته ۳- اتباع بیگانه در خدمت دولت جمهوری اسلامی ایران که در خارج از ایران مرتکب جرم شوند ، طبق قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می شوند .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۷۲)</p>
<p>نکته ۴- کسی با شلیک گلوله از داخل خاک ایران ، شخصی را در خاک ترکیه به قتل برساند ، این عمل در حکم جرم واقع شده در ایران است و شخص خاطی طبق قوانین ایران محاکمه و مجازات می شود .</p> <p>(آزمون قضاوت ۱۳۷۶)</p>
<p>نکته ۵- با توجه با قانون مجازات اسلامی ، اگر بیگانه ای در خارج ایران مرتکب جعل نوشته ی غیر رسمی رئیس جمهور شود و در ایران یافت شود ، مجازات نخواهد شد .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۹۱)</p>
<p>نکته ۶- در مورد کشتی های غیر جنگی اعم از داخلی و خارجی ، رسیدگی به جرایم ارتكابی در آب های ساحلی ایران ، در شرایط فعلی داخل در صلاحیت محاکم ایرانی است .</p> <p>(آزمون آزاد ۱۳۷۴)</p>
<p>نکته ۷- اگر یک آلمانی در ایران به قصد قتل یک تبعه ی اتریشی سلاحی تهیه نماید و پس از عزیمت به ترکیه مبادرت به قتل او نماید ، ایران صلاحیت تعقیب و مجازات او را به اتهام قتل عمدی ندارد .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۸۵)</p>
<p>نکته ۸- در موردی که یک نفر از داخل خاک یکی از کشورهای همسایه ی ایران با شلیک گلوله شخصی را در خاک ایران به قتل برساند ، محل وقوع جرم ایران است .</p> <p>(آزمون قضاوت ۱۳۷۹)</p>

نکته ۹ - تبعه ی یک کشور خارجی که در قلمرو کشوری خارجی مرتکب جعل نوشته رسمی رئیس قوه قضائیه می شود و بر طبق مقررات به ایران مسترد می شود ، طبق اصل واقعی بودن صلاحیت قوانین کیفری ایران قابل مجازات است.

(آزمون قضاوت ۱۳۷۹)

نکته ۱۰ - اگر جرمی در کشتی مسافربری فرانسوی که در اجاره دولت جمهوری اسلامی است ارتکاب یابد ، رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه های ایران است .

(آزمون سراسری ۱۳۷۵)

نکته ۱۱ - سیستم جهانی صلاحیت قانون و قاضی محل بازداشت مجرم را بدون در نظر گرفتن تابعیت وی یا تابعیت قربانی جرم مورد تایید قرار می دهد .

(آزمون سردفتری ۱۳۸۰)

نکته ۱۲ - اگر شخصی در خارج از کشور به اتهام ارتکاب قتل عمدی به ۲۰ سال حبس محکوم شده و پس از گذراندن مدت محکومیت در ایران یافت شود قانوناً ، دادگاه به تقاضای اولیاء دم حکم قصاص را صادر می کند .

(آزمون سراسری ۱۳۷۴)

نکته ۱۳ - رسیدگی به جرم واقع شده علیه تبعه ی ایران در داخل هوپیمای خارجی طبق قانون ایران ، صورت می گیرد .

(آزمون وکالت ۱۳۹۱)

نکته ۱۴ - اگر یک ایرانی در خارج از ایران مرتکب جرمی شود و در دادگاه محل وقوع جرم محاکمه شود ، در دادگاه های کیفری ایران ، به شرط آنکه جرم ارتکابی از تعزیرات غیر منصوص شرعی باشد قابل محاکمه ی مجدد نیست .

(آزمون وکالت ۱۳۹۲)

نکته ۱۵ - یک ایرانی در ترکیه توسط تبعه ی ترکیه مورد ضرب و جرح واقع می شود . بعد از چند ماه که ضارب در ایران حضور می یابد ، تبعه ی ایرانی از ایشان شکایت می کند . در این فرض به شرط جرم بودن عمل در محل وقوع جرم و عدم محاکمه یا تبرئه ، مطابق قوانین ایران قابل رسیدگی است .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)

نکته ۱۶ - هرگاه یک ایرانی در فرانسه مرتکب جرم جاسوسی علیه منافع جمهوری اسلامی ایران و فرانسه ، به نفع آمریکا گردد و در دادگاه های کیفری فرانسه محاکمه و حکم محکومیت

وی صادر شود، دادگاه های ایران در مورد وی در تعیین مجازات های تعزیری ، میزان محکومیت اجرا شده را محاسبه می کنند .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)

نکته ۱۷ - مجرمیت متقابل در اصل صلاحیت مبتنی بر تابعیت بزه دیده در جرایم مستوجب مجازات تعزیرات غیر منصوص شرعی اعمال می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۳)

نکته ۱۸ - مصونیت نمایندگان سیاسی در محل ماموریت موجب معافیت آنان از تعقیب و محاکمه است .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۷)

نکته ۱۹ - هر جرمی که اتباع بیگانه که در خدمت دولت جمهوری اسلامی ایران به مناسبت شغل و وظیفه ی خود در خارج از کشور مرتکب شوند ، طبق قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران مجازات می گردند .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۷)

نکته ۲۰ - اگر تبعه ی ایران در خارج از کشور مرتکب سرقت شده و در ایران دستگیر شود ، در دادگاههای ایران محاکمه و برابر قانون جزای ایران مجازات می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۸)

نکته ۲۱ - کسی که اسناد تعهد آور بانکی را در خارج از کشور جعل نماید و سپس در ایران دستگیر شود ، در ایران محاکمه و مطابق قانون جزای ایران مجازات می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۸)

نکته ۲۲ - اگر تاجر ژاپنی در ارسال کالا به طرف ایرانی تقلب نماید و جنس نامرغوب بفروشد و بعداً در ایران دستگیر گردد ، در ایران محاکمه و برابر قانون جزای ایران مجازات می شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۸)

نکته ۲۳ - تبعه ی خارجه که در خدمت دولت جمهوری اسلامی ایران و در خارج از کشور مرتکب جرمی شود در موارد وقوع جرم به سبب شغل و وظیفه بر طبق قوانین ایران قابل مجازات است .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۹)

نکته ۲۴- اگر نماینده ی مجلس شورای اسلامی مرتکب جرم کلاهبرداری شود قابل تعقیب و مجازات در مراجع قضایی عمومی است .

(آزمون آزاد ۱۳۷۹)

نکته ۲۵- در نظام کیفری ایران اگر یک ایرانی در خارج از ایران مورد کلاهبرداری قرار گیرد ، در صورت یافت شدن (طرف مقابل او در ایران) دادگاه های ایران صالح به رسیدگی هستند و اگر (طرف مقابل او) در کشور محل وقوع جرم مجازات نشده باشد ، دادگاه های ایران صالح به رسیدگی اند .

(آزمون وکالت ۱۳۸۹)

فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان

ماده ۱۰- در مقررات و نظامات دولتی مجازات و اقدام تأمینی و تربیتی باید به موجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده است و مرتکب هیچ رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل را نمی توان به موجب قانون مؤخر به مجازات یا اقدامات تأمینی و تربیتی محکوم کرد لکن چنانچه پس از وقوع جرم، قانونی مبنی بر تخفیف یا عدم اجرای مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی یا از جهاتی مساعدتر به حال مرتکب وضع شود نسبت به جرائم سابق بوضع آن قانون تا صدور حکم قطعی، مؤثر است. هرگاه به موجب قانون سابق، حکم قطعی لازم الاجراء صادر شده باشد به ترتیب زیر عمل میشود :

الف- اگر رفتاری که در گذشته جرم بوده است به موجب قانون لاحق جرم شناخته نشود، حکم قطعی اجراء نمی شود و اگر در جریان اجراء باشد اجرای آن موقوف میشود. در این موارد و همچنین در موردی که حکم قبلاً اجراء شده است هیچگونه اثر کیفری بر آن مترتب نیست.

ب- اگر مجازات جرمی به موجب قانون لاحق، تخفیف یابد، قاضی اجرای احکام موظف است قبل از شروع به اجراء یا در حین اجراء از دادگاه صادرکننده حکم قطعی، اصلاح آن را طبق قانون جدید تقاضا کند. محکوم نیز میتواند از دادگاه صادرکننده حکم، تخفیف مجازات را تقاضا نماید. دادگاه صادرکننده حکم با لحاظ قانون لاحق، مجازات قبلی را تخفیف می دهد. مقررات این بند در مورد اقدامات تأمینی و تربیتی که در مورد اطفال بزهکار اجراء میشود نیز جاری است. در این صورت ولی یا سرپرست وی نیز میتواند تخفیف اقدام تأمینی و تربیتی را تقاضا نماید.

تبصره - مقررات فوق در مورد قوانینی که برای مدت معین و یا موارد خاص وضع شده است، مگر به تصریح قانون لاحق، اعمال نمی شود.

ماده ۱۱- قوانین زیر نسبت به جرائم سابق بر وضع قانون، فوراً اجراء می شود:

الف- قوانین مربوط به تشکیلات قضائی و صلاحیت

ب- قوانین مربوط به ادله اثبات دعوی تا پیش از اجرای حکم

پ- قوانین مربوط به شیوه دادرسی

ت- قوانین مربوط به مرور زمان

تبصره - در صورتی که در مورد بند(ب) حکم قطعی صادر شده باشد، پرونده برای بررسی به دادگاه صادرکننده حکم قطعی ارسال می شود.

نکته ۱ - اگر قانون لاحق ، حداقل مجازات جرمی را در قانون سابق افزایش و حداکثر آن را کم کند ، قانون لاحق نسبت به قانون سابق خفیف است .

(آزمون سراسری ۱۳۷۲)

نکته ۲ - اگر مجازات جرمی به موجب قانون لاحق تخفیف یابد ، محکوم علیه می تواند نسبت به آن حکم ، تقاضای تخفیف مجازات نماید .

(آزمون سراسری ۱۳۷۳)

نکته ۳ - اگر کسی به دلیل ارتکاب عملی که به موجب قانون مجرا در زمان جرم شناخته شده است محکومیت قطعی پیدا کند و در حال تحمل کیفر قانون دیگری تصویب شود که در آن عمل را جرم نداند ، حکم موقوف الاجرا می گردد و اثر کیفری هم بر آن مترتب نمی گردد .

(آزمون قضاوت ۱۳۷۸)

نکته ۴ - اخفای مال مسروقه از لحاظ مجازات تابع قانون لاحق است حتی اگر قانون لاحق شدید تر باشد چرا که اخفای مال مسروقه جرمی مستمر است .

(آزمون آزاد ۱۳۷۷)

نکته ۵ - از نظر قواعد حقوق جزا در بحث عطف بما سبق شدن قوانین ، اصل بر عدم عطف قوانین جزایی ماهوی بما سبق است ولی استثنائاً عطف می شوند .

(آزمون سراسری ۱۳۷۲)

<p>نکته ۶ - اصل تفسیر از طریق قیاس در حقوق جزا حاکمیت ندارد . (آزمون قضاوت ۱۳۷۷)</p>
<p>نکته ۷ - قانونی که حداکثر مجازات آن نسبت به قانون قبلی بیشتر و حداقل آن کمتر شده باشد ، نسبت به قانون پیشین اشد است . (آزمون سراسری ۱۳۸۸)</p>
<p>نکته ۸ - یکی از مواردی که قوانین کیفری ایران در آن مورد عطف بماسبق می شود ، موارد تغییر صلاحیت محاکم می باشد . (آزمون سراسری ۱۳۸۶)</p>
<p>نکته ۹ - در قوانین کیفری ماهوی ، اصل بر عدم عطف بماسبق قوانین (عطف قوانین به گذشته) است . (آزمون دکتری اعزام به خارج ۱۳۷۶)</p>
<p>نکته ۱۰ - قوانینی که برای مدت معین یا موارد خاص وضع شده است ، نسبت به جرایم سابق بر وضع قانون ، فوراً اجرا نمی شوند . (آزمون وکالت ۱۳۹۲)</p>
<p>نکته ۱۱ - قوانین مربوط به تشکیلات قضایی و صلاحیت ، ادله اثبات دعوا تا پیش از اجرای حکم ، شیوه ی دادرسی و مرور زمان در مورد اعمال فوری قانون جدید نسبت به جرایم سابق بر وضع قانون قرار می گیرند . (آزمون قضاوت ۱۳۹۲)</p>
<p>نکته ۱۲ - نوجوانی به موجب قانون سابق ، محکوم به نگهداری در کانون اصلاح و تربیت شده است ، اگر به موجب قانون لاحق مدت نگهداری کاهش یابد ، قاضی اجرای احکام موظف است قبل از شروع به اجرا یا در حین اجرا از دادگاه صادر کننده ی حکم ، اصلاح آن را طبق قانون جدید تقاضا کند . (آزمون سراسری ۱۳۹۴)</p>
<p>نکته ۱۳ - شخصی در حال تحمل مجازات زندان است که با وضع قانون جدید عنوان مجرمانه ی عمل وی که باعث مجازاتش شده ، زایل می شود. زوال عنوان مجرمانه باعث توقف اجرای مجازات و زوال هرگونه اثر کیفری می شود . (آزمون قضاوت ۱۳۹۳)</p>

فصل چهارم - قانونی بودن جرائم، مجازاتها و دادرسی کیفری

ماده ۱۲- حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها باید از طریق دادگاه صالح، به موجب قانون و با رعایت شرایط و کیفیات مقرر در آن باشد.

ماده ۱۳- حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها حسب مورد نباید از میزان و کیفیتی که در قانون یا حکم دادگاه مشخص شده است تجاوز کند و هرگونه صدمه و خسارتی که از این جهت حاصل شود، در صورتی که از روی عمد یا تقصیر باشد حسب مورد موجب مسؤولیت کیفری و مدنی است و در غیر این صورت، خسارت از بیت‌المال جبران می‌شود.

نکته ۱ - طبق اصل ۳۶ قانون اساسی «حکم به مجازات و اجرا آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد» مؤید اصل قانونی بودن جرم، مجازات و دادرسی در حقوق جزا است.

(آزمون سراسری ۱۳۸۰)

نکته ۲ - با توجه به اصل قانونی بودن مجازاتها و لزوم دادگاه صالح برای صدور حکم و مجازات و اجرای آن موضوع اصل ۳۶ قانون اساسی و ضمانت اجرای آن در ماده ۵۷۵ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) مصوب ۱۳۷۵، دادگاه در جرم شناختی و کیفر رفتار افراد در خارج از موارد قانونی فاقد اختیار در تعیین جرم و مجازات و اجرای آن می‌باشد.

(آزمون سراسری ۱۳۷۹)

نکته ۳ - در خصوص رابطه‌ی میان اصل قانونی بودن جرایم مجازاتها و قاعده‌ی عطف بماسبق نشدن قوانین کیفری باید گفت که قاعده‌ی عطف بماسبق نشدن از نتایج مسلم اصل قانونی بودن است.

(آزمون سراسری ۱۳۸۳)

نکته ۴ - با توجه به اصل ۳۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ناظر به اصل قانونی بودن جرم و مجازاتها، صدور حکم به مجازات و اجرای آن با سکوت قانون منتفی بوده و منتهی به برائت متهم می‌گردد.

(آزمون سراسری ۱۳۷۵)

نکته ۵ - هرگاه بر اثر تقصیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا تطبیق حکم بر موضوع ، ضرر مادی متوجه کسی گردد ، ضمان به عهده ی قاضی است .

(آزمون سراسری ۱۳۷۸)

نکته ۶ - دادگاه ها مطلقاً نمی توانند برای مجازات عمل خلاف شرعی که در قانون برای آن مجازات تعیین نشده ، به منابع شرعی از جمله کتب فقهی مراجعه کنند .

(آزمون سراسری ۱۳۹۰)

بخش دوم - مجازاتها

فصل اول - مجازاتهای اصلی

ماده ۱۴- مجازاتهای مقرر در این قانون چهار قسم است:

الف- حد

ب- قصاص

پ- دیه

ت- تعزیر

تبصره- چنانچه رابطه علیت بین رفتار شخص حقوقی و خسارت وارد شده احراز شود دیه و خسارت، قابل مطالبه خواهد بود. اعمال مجازات تعزیری بر اشخاص حقوقی مطابق ماده(۲۰) خواهد بود.

ماده ۱۵- حد مجازاتی است که موجب، نوع، میزان و کیفیت اجرای آن در شرع مقدس، تعیین شده است.

ماده ۱۶- قصاص مجازات اصلی جنایات عمدی بر نفس، اعضاء و منافع است که به شرح مندرج در کتاب سوم این قانون اعمال میشود.

ماده ۱۷- دیه اعم از مقدر و غیرمقدر، مالی است که در شرع مقدس برای ایراد جنایت غیرعمدی بر نفس، اعضاء و منافع و یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد به موجب قانون مقرر می شود.

ماده ۱۸- تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان حد، قصاص یا دیه نیست و به موجب قانون

در موارد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی تعیین و اعمال میگردد. نوع، مقدار، کیفیت اجراء و مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق، سقوط و سایر احکام تعزیر به موجب قانون تعیین میشود. دادگاه در صدور حکم تعزیری، با رعایت مقررات قانونی، موارد زیر را مورد توجه قرار می دهد:

الف- انگیزه مرتکب و وضعیت ذهنی و روانی وی حین ارتکاب جرم

ب- شیوه ارتکاب جرم، گستره نقض وظیفه و نتایج زیانبار آن

پ- اقدامات مرتکب پس از ارتکاب جرم

ت- سوابق و وضعیت فردی، خانوادگی و اجتماعی مرتکب و تأثیر تعزیر بر وی

ماده ۱۹- مجازاتهای تعزیری به هشت درجه تقسیم میشود:

درجه ۱

- حبس بیش از بیست و پنج سال

- جزای نقدی بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

- مصادره کل اموال

- انحلال شخص حقوقی

درجه ۲

- حبس بیش از پانزده تا بیست و پنج سال

- جزای نقدی بیش از پانصد و پنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد

(۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

درجه ۳

- حبس بیش از ده تا پانزده سال

- جزای نقدی بیش از سیصد و شصت میلیون (۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا پانصد و پنجاه میلیون

(۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

درجه ۴

- حبس بیش از پنج تا ده سال

- جزای نقدی بیش از یکصد و هشتاد میلیون (۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا سیصد و شصت میلیون

ریال (۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰)

- انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی

درجه ۵

- حبس بیش از دو تا پنج سال

- جزای نقدی بیش از هشتاد میلیون (۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد و هشتاد میلیون

ریال (۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰)

- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از پنج تا پانزده سال

- ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی

- ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی

درجه ۶

- حبس بیش از شش ماه تا دو سال

- جزای نقدی بیش از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا هشتاد میلیون (۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

- شلاق از سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه و تا نود و نه ضربه در جرائم منافی عفت

- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال

- انتشار حکم قطعی در رسانه ها

- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج

سال

- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج

سال

- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال

درجه ۷

- حبس از نود و یک روز تا شش ماه

- جزای نقدی بیش از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

- شلاق از یازده تا سی ضربه

- محرومیت از حقوق اجتماعی تا شش ماه

درجه ۸

- حبس تا سه ماه

- جزای نقدی تا ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

- شلاق تا ده ضربه

تبصره ۱- موارد محرومیت از حقوق اجتماعی همان است که در مجازاتهای تبعی ذکر شده است.

تبصره ۲- مجازاتی که حداقل آن منطبق بر یکی از درجات فوق و حداکثر آن منطبق با درجه بالاتر باشد، از درجه بالاتر محسوب می شود.

تبصره ۳- در صورت تعدد مجازاتها، مجازات شدیدتر و در صورت عدم امکان تشخیص مجازات شدیدتر، مجازات حبس ملاک است. همچنین اگر مجازاتی با هیچ یک از بندهای هشتگانه این ماده مطابقت نداشته باشد مجازات درجه هفت محسوب میشود.

تبصره ۴- مقررات این ماده و تبصره‌های آن تنها جهت تعیین درجه مجازات است و تأثیری در میزان حداقل و حداکثر مجازاتهای مقرر در قوانین جاری ندارد.

تبصره ۵- ضبط اشیاء و اموالی که در ارتکاب جرم به کار رفته یا مقصود از آن به کارگیری در ارتکاب جرم بوده است از شمول این ماده و بند (ب) ماده (۲۰) خارج و در مورد آنها برابر ماده (۲۱۵) این قانون عمل خواهد شد. در هر مورد که حکم به مصادره اموال صادر میشود باید هزینه های متعارف زندگی محکوم و افراد تحت تکفل او مستثنی شود.

ماده ۲۰- در صورتی که شخص حقوقی براساس ماده (۱۴۳) این قانون مسؤول شناخته شود، با توجه به شدت جرم ارتكابی و نتایج زیانبار آن به یک تا دو مورد از موارد زیر محکوم می شود، این امر مانع از مجازات شخص حقیقی نیست:

الف- انحلال شخص حقوقی

ب- مصادره کل اموال

پ- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج

سال

ت- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج سال

ث- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری حداکثر برای مدت پنج سال

ج- جزای نقدی

چ- انتشار حکم محکومیت به وسیله رسانه‌ها

تبصره- مجازات موضوع این ماده، در مورد اشخاص حقوقی دولتی و یا عمومی غیر دولتی در مواردی که اعمال حاکمیت می‌کنند، اعمال نمی‌شود.

نکته ۱- اشخاص حقوقی عمومی غیر دولتی در موارد اعمال حاکمیت قابل مجازات نیستند .
(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)

نکته ۲- وزارت نیرو برای تامین برق منطقه ای مبادرت به احداث سد می کند. بر اثر آب گرفتگی بخشی از منازل مسکونی ساکنان پشت سد تخریب می شود و آنان به اتهام تخریب شکایت می کنند. در این صورت وزارت نیرو عملاً مسئولیت کیفری ندارد.
(آزمون سراسری ۱۳۹۳)

ماده ۲۱- میزان جزای نقدی قابل اعمال بر اشخاص حقوقی حداقل دو برابر و حداکثر چهار برابر مبلغی است که در قانون برای ارتکاب همان جرم به وسیله اشخاص حقیقی تعیین میشود.

ماده ۲۲- انحلال شخص حقوقی و مصادره اموال آن زمانی اعمال می‌شود که برای ارتکاب جرم، به وجود آمده یا با انحراف از هدف مشروع نخستین، فعالیت خود را منحصراً در جهت ارتکاب جرم تغییر داده باشد.

نکته ۱ - نظریه های زیر به عنوان مبنای مسئولیت کیفری برای رفتار دیگری (مسئولیت نیابتی) مورد اشاره قرار می گیرند
الف - نظریه ی خطر
ب - نظریه فاعل معنوی جرم
ج - نظریه تقصیر

(آزمون سراسری ۱۳۹۲)

نکته ۲ - شرکتی برای صادرات و واردات لاستیک خودرو تاسیس می شود ، پس از مدتی فعالیت خود را منحصر به قاچاق لاستیک می کند ، دادگاه در این صورت مجازات انحلال و مصادره ی اموال را در خصوص آن اعمال می کند .

(آزمون سراسری ۱۳۹۴)

نکته ۳ - در قانون جرایم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸ فصل مشخصی برای مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی برای نخستین بار به رسمیت شناخته شده است .

(آزمون سراسری ۱۳۹۰)

نکته ۴ - موارد زیر در خصوص «شرایط مسئولیت جنایی» در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مورد اشاره قرار گرفته اند :

- ۱- مسئولیت نیابتی
- ۲- مسئولیت جنایی شخصی
- ۳- مسئولیت اشخاص حقوقی

(آزمون سراسری ۱۳۹۳)

نکته ۵ - هرگاه برای دادگاه محرز شود که شخص حقوقی افزون بر فعالیت های قانونی به فعالیت های مجرمانه ی مستمری هم می پردازد ، دادگاه ، می تواند یک تا دو مورد از مجازات های مختص شخص حقوقی ، غیر از انحلال و مصادره ی اموال را اعمال کند .

(آزمون وکالت ۱۳۹۳)

نکته ۶ - در ایران ، قاعده ی مهم تناسب بین جرم و مجازات ، بیشتر در دادگاه ها مورد توجه قرار می گیرد .

(آزمون سراسری ۱۳۸۵)

نکته ۷ - شخص حقوقی در صورتی دارای مسئولیت کیفری است که نماینده ی شخص حقوقی در راستای منافع شخص حقوقی یا به نام آن ، مرتکب جرم شود .

(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)

فصل دوم: مجازات های تکمیلی و تبعی

ماده ۲۳- دادگاه می تواند فردی را که به حد، قصاص یا مجازات تعزیری از درجه شش تا درجه یک محکوم کرده است با رعایت شرایط مقرر در این قانون، متناسب با جرم ارتكابی و خصوصیات وی به یک یا چند مجازات از مجازات های تکمیلی زیر محکوم نماید:

الف- اقامت اجباری در محل معین

ب- منع از اقامت در محل یا محل های معین

پ- منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین

- ت- انفصال از خدمات دولتی و عمومی
 - ث- منع از رانندگی با وسایل نقلیه موتوری و یا تصدی وسایل موتوری
 - ج- منع از داشتن دسته چک و یا اصدار اسناد تجارتي
 - چ- منع از حمل سلاح
 - ح- منع از خروج اتباع ایران از کشور
 - خ- اخراج بیگانگان از کشور
 - د- الزام به خدمات عمومی
 - ذ- منع از عضویت در احزاب، گروهها و دستجات سیاسی یا اجتماعی
 - ر- توقیف وسایل ارتکاب جرم یا رسانه یا مؤسسه دخیل در ارتکاب جرم
 - ز- الزام به یادگیری حرفه، شغل یا کار معین
 - ژ- الزام به تحصیل
 - س- انتشار حکم محکومیت قطعی
- تبصره ۱- مدت مجازات تکمیلی بیش از دو سال نیست مگر در مواردی که قانون به نحو دیگری مقرر نماید.
- تبصره ۲- چنانچه مجازات تکمیلی و مجازات اصلی از یک نوع باشد، فقط مجازات اصلی مورد حکم قرار می گیرد.
- تبصره ۳ - آیین نامه راجع به کیفیت اجرای مجازات تکمیلی ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

<p>نکته ۱ - در موارد زیر دادگاه می تواند متهم را به مجازات تکمیلی نیز محکوم کند .</p> <p>۱- محکومیت به حد</p> <p>۲- محکومیت به قصاص</p> <p>۳- محکومیت به مجازات تعزیری درجه ۱ تا ۶</p> <p>(آزمون وکالت ۱۳۹۲)</p>
<p>نکته ۲ - چنانچه نوع کیفرهای اصلی و تکمیلی در قانون یکسان باشد ، فقط کیفر اصلی اعمال می شود .</p> <p>(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)</p>
<p>نکته ۳ - در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مجازات های تکمیلی ، اختیاری و در موارد ، حدود ، قصاص و جرایم تعزیری با مجازات تا درجه ۶ اعمال می شوند .</p> <p>(آزمون قضاوت ۱۳۹۲)</p>
<p>نکته ۴ - قاضی بر خلاف قانون دستور بازداشت کسی را صادر نموده است ، و دادگاه قاضی را به انفصال دائم از سمت قضایی محکوم کرده است . در این صورت انفصال دائم از سمت قضایی مجازات از نوع اصلی می باشد .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۸۱)</p>
<p>نکته ۵ - مجازات های تکمیلی فقط در مورد اشخاص حقیقی قابل اعمال است و در مورد اشخاص حقوقی قابل اعمال نیست .</p> <p>(آزمون وکالت ۱۳۹۳)</p>
<p>نکته ۶ - در مقایسه ی کیفرهای تکمیلی و تبعی باید گفت که هر دو مطابق قانون هستند ، ولی اولی با درج در حکم و دومی بدون درج در حکم می باشد .</p> <p>(آزمون قضاوت ۱۳۹۱)</p>
<p>نکته ۷ - مجازات های تکمیلی در مورد اشخاص حقوقی اعم از عمومی و خصوصی قابل اعمال نیست .</p> <p>(آزمون سراسری ۱۳۹۴)</p>

ماده ۲۴ - چنانچه محکوم طی مدت اجرای مجازات تکمیلی، مفاد حکم را رعایت ننماید،